

Volume II (2016)

B. F. van Oppen de RUITER, *Berenice II Euergetis: Essays in Early Hellenistic Queenship*. New York 2015. St. Martin's Press, 245 Sayfa (29 levha, 1 resim ve 2 tablo ile). ISBN: 9781137494610

Elif ALTEN

*Libri: Kitap Tanıtımı, Eleştiri ve Çeviri Dergisi'*nde bulunan içeriklerin tümü kullanıcılara açık, serbestçe/ücretsiz 'açık erişimli' bir dergidir. Kullanıcılar, yayıncıdan ve yazar(lar)dan izin almaksızın, dergideki kitap tanıtımı, eleştiri ve çevirileri tam metin olarak okuyabilir, indirebilir, dağıtabilir, çıktısını alabilir ve kaynak göstererek bağlantı verebilir.

Libri, uluslararası hakemli elektronik (online) bir dergi olup değerlendirme süreci biten kitap tanıtımı, eleştiri ve çeviriler derginin web sitesinde (www.libridergi.org) yıl boyunca ilgili sayının içinde (Volume II: Ocak-Aralık 2016) yayımlanır. Aralık ayı sonunda ilgili yıla ait sayı tamamlanır.

Dergide yayımlanan eserlerin sorumluluğu yazarlarına aittir.

Atıf Düzeni E. Alten, *Berenice II Euergetis: Essays in Early Hellenistic Queenship*. Yazar: B. F. van Oppen de Rüter. *Libri* II (2016) 379-380. DOI: 10.20480/lbr.2016021

Geliş Tarihi: 23.06.2016 | Kabul Tarihi: 28.07.2016 | Elektronik Yayın Tarihi: 03.08.2016

URL: <http://dx.doi.org/10.20480/lbr.2016021>

Editörya Phaselis Project
www.phaselis.org

**B. F. van Oppen de RUITER, *Berenice II Euergetis: Essays in Early Hellenistic Queenship*. New York 2015. St. Martin's Press, 245 Sayfa
(29 levha, 1 resim ve 2 tablo ile). ISBN: 9781137494610**

Elif ALTEN*

Berenike II Euergetes: Erken Hellenistik Dönem Kraliçeliği Üzerine Makaleler isimli kitapta II. Berenike ile ilgili dört makale sunulmakta ve kraliçenin hayatı, Ptolemaios Hanedenliği'nin kraliçe dönemindeki yönetimi ve krallığın o dönemdeki mevcut durumu göz önüne alınarak sunulmaktadır. Yazar başlangıçta bu makaleleri farklı bilimsel dergilerde ayrı ayrı yayımlamak isterken, yakın çevresinin desteği ve yardımıyla ana hatlarıyla kraliçenin biyografisiyle ilgili kaleme aldığı yazılarını bir araya getirdiği bir kitap haline getirmiştir.

Contents (İçindekiler [IX]), *Plates, Figures, Tables* (Levhalar, Şekiller ve Tablolar [XI-XII]) ve de *Abbreviations* (Kısaltmalar [XIII-XIV]) kısımlarının ardından eserin bölümlerine geçiş yapılmaktadır. *Introduction* (Giriş [1-6]) bölümünde yazar, her bir makale hakkında genel bilgiler vererek bu eserini doktora çalışması sırasında, Mısır-Hellen tanrıçaları ve Ptolemaios kraliçelerinin dini kimlikleri üzerine araştırma yaparken temellendirdiğini belirtmektedir. Buna ek olarak, böyle bir çalışmanın yapılmasının ihtiyaç olduğunu ileri sürmekte ve kitabının oluşmasında kendisine cesaret veren arkadaşlarının yardımıyla bu eserin var olduğunu açıklamaktadır.

Magas, Apame ve Berenice II (Magas, Apame ve Berenike II [7-22]) başlıklı birinci makale Erken Hellenistik Dönem kronolojisinin irdelenmesine ayrılmaktadır. Bu bölümde, Berenike'nin doğumu MÖ III. yüzyılın başlarına tarihlendirilirken, Berenike'nin Magas ve Apame'nin çocuğu olarak belirtilmiş olmasının yanlışlığına vurgu yapılarak, kendisinin II. Ptolemaios ile II. Arsinoe'nin çocuğu olduğunun antik kaynaklar tarafından doğrulandığı belirtilmektedir. Bundan sonra sırasıyla I. Suriye Savaşı'na (MÖ 276-272), Magas'ın Mısır'a yolculuğuna ve orada ölümüne, Khremoneida Savaşı'na (MÖ 267-261) ve de Demetrios Kalos'un Kyrene'de faaliyetlerine değinilmektedir. Burada dönem hakkındaki tarihsel süreç de aktarılırken, ailelerin soy ağaçları ve birbirleriyle olan evlilik ilişkilerine ayrıca odaklanılmaktadır.

The Marriage of Ptolemaios III and Berenice II (III. Ptolemaios ve II. Berenike'nin Evliliği [23-40]) başlığı altında sunulan ikinci makalede de, babası Magas'ın ölümünden sonra Demetrios Kalos (MÖ 285-249) ile evlenen kraliçenin, kralın ölmesinin ardından III. Ptolemaios ile evlenmesi konusu üzerinde durulmaktadır. Bu süreçte, kral ve kraliçenin Θεοὶ ἀδελφοί'un (Theoi Adelphoi = Kardeş tanrılar) çocukları olarak ilan edildiği belirtilmektedir. Bu makale, Erken Hellenistik Dönem açısından Berenike'nin soyağacını, kronolojisini ve evlilik bağlarını daha iyi tanıtmakla birlikte, Kyrene ve Mısır'daki mevcut durumu da gözler önüne sermektedir. Kallimakhos'un *Kome*

* Arş. Gör., Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Antalya. elifalten@gmail.com

Berenike ve Kanopus Dekreti'nde belirtildiği üzere Ptolemaios Hanedanlığı ile gerçekleştirilen bu evlilik, ideolojik bir perspektif içermesi sebebiyle krali bir bağı doğurmaktadır. Ayrıca II. Berenike'nin askeri ve pratik konularda da yetenekli olduğunu ortaya koymaktadır.

Kitabın diğer bölümünüyse *Berenike II in Art and Artifacts* (Sanatta ve Buluntularda II. Berenike [41-70]) başlıklı üçüncü makale oluşturmaktadır. Bu bölümde II. Berenike'nin ikonografik tasvirleri ele alınmaktadır. Bu bağlamda, özellikle Kyrene ve İskenderiye sikkelerinde yer alan ikonografik betimlemeler inceleme altına alınmaktadır. Bu sikkelerin ön yüzünde genellikle kraliçe Berenike'nin başı örtülü büstü yer alırken, arka yüzündeyse bereket boynuzu resmedilmektedir. Diğer yandan, heykel ve kabartmalarda ya da Ptolemaios Dönemi vazo tiplerinde ve mühür yüzüklerde de kraliçenin tasvirinin görüldüğüne değinilmektedir.

Son bölümü oluşturan *Astronomy and Ideology in the Coma Berenice* (Berenike'nin Perçemindeki Astronomi ve Kimlik [71-116]) başlıklı makalede, Laodike Savaşı'nda (MÖ 246-241) Suriye'ye giren III. Ptolemaios'un bu askeri seferinden hızlıca ve sağ salim bir şekilde dönebilmesi için II. Berenike'nin saçından bir tutam keserek Aphrodite Tapınağı'ndaki altara koymasıyla ilgili söylenceye değinilmektedir. Akabinde saçın yok olduğunu gören rahip Konon'un, krali alıp gece karanlığına çıkarınca tanrıçanın onu alıp göğe yükselttiğine ve kralın bir takımyıldızı olarak gökyüzünde kaldığına dair hikâyeye yer verilmektedir. Buna ek olarak, Kallimakhos'un *Kome Berenike*'sinde ve Catullus'un *Carmina*'sındaki (66) muhtemel astronomik delaletler de burada analiz altına alınmaktadır.

Conclusion (Sonuç [117-130]) bölümünde de Hellenistik Dönem tarihine ışık tutulmakta, genel bir perspektif içerisinde Ptolemaios Krallığı'nın başarısı, meşruluğu, ideolojisi ve bu krallığa tapınımla ilgili ritüeller anlatılmaktadır. Ayrıca, kraliçenin soy ağacı çıkartılarak II. Berenike'nin bir otobiyografisi de sunulmaktadır. Son olarak, epigrafik belgeler, antik kaynaklar, nümismatik veriler ve modern literatür göz önüne alınarak, II. Berenike'nin krallığı nasıl etkilediği üzerinde durulmaktadır.

Pausanias'ın *Hellas'ın Tasviri* (I. 7. 1-2); Kallimakhos'un *Koma Berenike* ve Catullus'un *Carmina* (66) adlı eserlerinin bölümlerinde yer alan Kome Berenike ile ilgili metinlerin verildiği *Appendix* (Ek [131-143]) kısmı eserin sonunda yer almaktadır. Ayın evrelerini anlatan *Lunar Phases* (144-145) kısmında da MÖ 246-245 yıllarına ait ayın, yeni ay, ilk çeyrek, dolunay ve son çeyrek evrelerine ait gün ve saatler verilmektedir. *Time Table* (Zaman Çizelgesi [146-148]) kısmı ise MÖ 323-221 yılları arasındaki zamanı kronolojik bir perspektif içerisinde sunmakla birlikte, *Notes* (Notlar [149-200]) kısmı da dipnotlar olarak kitabın arkasında yer almaktadır. Eser çalışmada yararlanılan kaynakların belirtildiği *Bibliography* (Kaynakça [201-227]) ve eserde geçen kişi ve yer adlarının listelendiği *Index* (Dizin [229-245]) kısımları ile sonlanmaktadır. Sonuç itibarıyla, söz konusu bu eser, Hellenistik Dönem krallıklarından biri olan Ptolemaios Hanedanlığı ile ilgili hem dini hem de siyasi bilgileri bir arada değerlendirmektedir. Diğer yandan, son dönemde çıkan otobiyografik çalışmalar bakımından da Ptolemaios Krallığı için kapsamlı ve geniş bilgiler sunmaktadır.